

- Furlan, I., 1964. *Upoznavanje, ispitivanje i ocjenjivanje učenika*. Zagreb, Pedagoško-književni zbor
- Gaies, S. J., H. L. Gradman i B. Spolsky, 1977. "Toward the Measurement of Functional Proficiency: Contextualization of the Noise Test". *TESOL Quarterly*, 11, 1.
- Harris, D. P., 1969. *Testing English as a Second Language*. New York, McGraw — Hill, Inc.
- Heaton, J. B., 1975. *Writing English Language Tests*. London, Longman.
- Jones, R. L. i B. Spolsky, (ur), 1975. *Testing Language Proficiency*. Arlington, Virginia, Center for Applied Linguistics
- Mužić, V., 1961. *Testovi znanja*. Zagreb, Školska knjiga
- Oller, J. W., Jr., 1976. "A Program for Language Testing Research". *Papers in Second Language Acquisition, Language Learning*, Special Issue, Jan., № 4.
- Oller, J. W., Jr. i J. C. Richards (ur), 1973. *Focus on the Learner*. Rowley, Mass., Newbury House
- Richards, J. C. (ur), 1974. *Error Analysis: Perspective on Second Language Learning*. London, Longman
- Schachter, J. i M. Celce-Murcia, 1977. "Some Reservations Concerning Error Analysis". *TESOL Quarterly* 11, 4.
- Spolsky, B., 1975. "Language Testing: Art or Science?" glavno predavanje, Stuttgart, AILA, četvrti kongres.
- Stevick, E., 1975. "One Simple Visual Aid: A Psychodynamic View". *Language Learning*, 25, 1.
- Taylor, B., 1975. "The Use of Overgeneralisation and Transfer Learning Strategies by Elementary and Intermediate Students in ESL". *Language Learning*, 25, 1.
- Upshur, J. A., 1976. "Discussion of 'A Program for Language Testing Research'". *Papers in Second Language Acquisition, Language Learning*, Special Issue, Jan., № 4.
- Valette, R. M., 1967. *Modern Language Testing*. New York, Harcourt, Brace . Jovanovich & World.
- Vucelić, D., 1976. »Novi pristup učenju stranog jezika u ranoj dobi«. *Strani jezici*, 4.

Jasna Gotovac

PROCJENJIVANJE ZNANJA INTEGRATIVNIM TESTOVIMA U OSNOVNOJ ŠKOLI

U naslovu ovog referata nalazimo termin *integrativni*, pa ćemo pokušati da ga obrazložimo. B. Klaić nema te riječi u svome »Rječniku«, već objašnjava pojam *integralan*, kao »sastavni, potpun, cjelovit, čvrsto povezan«. R. Filipović u Englesko-hrvatskosrpskom rječniku također nema tog termina, već objašnjava »integrate«, adj. u smislu onog koji pripada cjelini, potpun, čitav. Cijeli taj skup navedenih naziva ima korijen u latinskoj riječi *integratio*. U »Enciklopedijskom rječniku« R. Simeona postoji termin *integracija*, a smisao koji bi odgovarao daljnjoj upotrebi tog termina ovdje bio bi ... »akt ili proces organiziranja dijelova u cjelinu ili više cjelina i sustavno sređivanje tih cjelina«.

Pokušaj da jednu vrstu pismenog ispitivanja nazovemo terminom *integrativni*, objašnjava njegovo preseljenje iz angloameričkog govornog područja u naš jezik. Sve češća upotreba tog naziva za određenu vrstu pismenog ispitivanja i kratkoća naziva samo je razlog više za njegovo prihvaćanje.

Integrativni nam testovi, dakle (CLOZE, DIKTAT itd.), procjenjuju one vještine koje je učenik svladao na različite načine i na različite načine ima mogućnost izražavanja svladanih vještina. Napokon, integrativni će testovi pokazati proces, tj. razvoj procesa verbalno kodirane informacije u jeziku, kao i stupanj stvarne usvojenosti gramatičkog sistema stranog jezika.

O vrstama, karakteristikama pojedinih integrativnih testova čuli smo mnogo. Koliko nam integrativni test zaista pomaže u procjeni znanja jezika? Koliko je test uopće mjerilo objektivnosti procjene znanja učenika? Kako, kada i koliko ga koristiti, kako ga integrirati u sveukupnu procjenu znanja i vještina?

Nećemo moći odgovoriti na sva ta pitanja, ali ćemo pokušati prikazati neke pokušaje u osvjetljavanju tog kompleksnog područja. U referatu Zavoda za prosvjetno-pedagošku službu SRH, čitanom na I kongresu društava za primijenjenu lingvistiku SFRJ u Beogradu 1977, ustanovili smo slijedeće. Taj studiozno izrađeni projekt, otkrio je svojim istraživanjima veliku manjkavost u načinima provjere znanja i vještina učenika. U okviru njihovih istraživanja nastavnici navode samo pet kategorija pismenog i usmenog načina ispitivanja. To su diktat, gramatičke vježbe, pitanja i odgovori, razumijevanje vokabulara i govorne vježbe. (Tb. 6) Navedeni postupci ispitivanja *ne odgovaraju* raznolikosti metodskih postupaka pri obradi novog građiva, a tako bi trebalo biti. Učenikovo se znanje procjenjuje onim sistemom i onom raznolikošću kojom mu i predajemo građu.

Željeli smo ispitati mišljenje nastavnika pa smo u vezi s tim proveli anketu na uzorku od 100 nastavnika osnovnih škola u SR Hrvatskoj. Na pitanje »Što mislite o objektivnosti usmenog i pismenog provjeravanja znanja?« — 30% nastavnika je odgovorilo kako smatraju da je samo usmeno provjeravanje objektivno. 65% nastavnika smatra da se procjenjivanje znanja može izvesti jedino sintezom pismenog i usmenog ispitivanja. Pod pojmom »objektivnost« nastavnici su smatrali adekvatnost brojčane ocjene kao svojevrsnog okvira za kvalitetu i kvantitetu znanja.

Pokazat ćemo što smo nastavnicima ponudili kao model jednog od mogućih načina provjere *usmenog* znanja.

Model mjerenja usmenog znanja i vještina

Komponente	Način komunikacije		
1. RAZGOVOR (SITUACIJA)	N	U	
	U	U	
2. POSTAVLJANJE PITANJA	N	U	
	U	U	
3. OPIS SLIKE	slika	učenik	nastavnik
	U ₁	U _x	

4. Glasno čitanje	magnetofon	učenik	nastavnik
5. ČITANJE S RAZUMIJEVANJEM (tiho)		učenik sam u sebi.	
6. SLUŠANJE S RAZUMIJEVANJEM	magnetofon	učenik	
7. TEKST KOJI SE UČI NAPAMET (pjesmice)	U		N
8. DRAMATIZACIJA SITUACIJE (transfer)	U		U
9. GRUPNI RAD	U	U	nastavnik
10. DOMAĆI RAD		U	N
11. ZALAGANJE		U	N

PREDNOSTI

To su:

- preglednost ocjena
- kvantiteta ocjena
- jednakomjernost provjere
- javnost ocjene, informiranost učenika
- ekonomiziranje vremenom.

Takav način provjere praktički je izvodiv uz uvjet da je razred podijeljen u grupe, da svaki vođa grupe i njegov zamjenik vode te podatke o članovima svoje grupe. Grupe su stalne, a ocjene se na kraju mjeseca prenose u priručni imenik. Takav način provjere usmenog znanja omogućava nastavniku da brzo, ekonomično i približno točno ocijeni učenike *na svakom satu i u svim fazama sata*. On olakšava nastavniku procjenu sveukupnog znanja u okviru skale ocjena 1—5. U anketi se pokazalo da se predznaci ispred ocjena koriste mnogo i često u pismenom i usmenom ispitivanju. Nastavnici obrazlažu upotrebu predznaka najviše time što nisu sigurni u omeđenje određene kvalitete znanja brojanom ocjenom.

Mnogo je razloga zašto je nesigurnost nastavnika u procjenjivanju znanja tako velika. Tvrdimo to na osnovi podataka iz ankete. Svega 28% nastavnika smatra svoju ocjenu objektivnom, 60% nastavnika ne smatra je objektivnom, a 10% nastavnika smatra je svjesno neobjektivnom i tako je daje učeniku. To su djeca ograničenih sposobnosti, koja pokazuju interes za rad, ali ne mogu doseći nivo znanja propisan programom.

Pokušat ćemo odgovoriti na jedno od pitanja što smo ih postavili na početku, a to je: koliko nam integrativni test pomaže u sveukupnoj procjeni znanja?

Prošle smo godine (1977) proveli probno testiranje integrativnim testovima u petom razredu osnovne škole. Učenici su testirani CLOZE testom, DIKTATOM, OPISOM SLIKA I TESTOM FUNKCIJE U JEZIKU. Pokazat ćemo odnos ocjena između CLOZE testa (vizualna percepcija) i DIKTATA (auditivna percepcija), te konačne ocjene na kraju godine. Testovi su provedeni tokom mjeseca svibnja, tako da nisu imali utjecaj na konačnu ocjenu, iako se pri procjeni vodila briga i o ocjeni iz testova.

IME UČENIKA	DIKTAT	CLOZE TEST	KONAČNA OCJENA
1. Slavica	2	2	2
2. Gordana	3	3	3
3. Stjepan	1	2	2
4. Željko	4	2	4
5. Zdravko	1	2	2
6. Eugen	1	3	2
7. Dolores	4	2	3
8. Biserka	5	5	5
9. Boro	4	4	5
10. Jasna	4	3	5
11. Vesna	5	4	5
12. Ankica	4	4	4
13. Anđelko	1	2	2
14. Neven	1	3	2
15. Maja	3	4	4
16. Sanda	4	4	5
17. Neda	5	0	5
18. Mirko	5	5	5
19. Robert	3	4	4
20. Bruno	3	4	4
21. Lidija	2	4	3
22. Mirjana	3	2	3
23. Sanja	4	3	4
24. Ante	4	4	5
25. Gabrijel	4	5	5
26. Ingrid	3	2	3
27. Renata	3	3	3
28. Nenad	1	1	2
29. Miljenko	4	4	4
30. Srećko	5	4	5
31. Dražen	4	4	4
32. Dražen	4	4	4

Kod 16 učenika ocjena iz diktata jednaka je konačnoj ocjeni, koja je rezultat i usmenog znanja učenika. 50% učenika ima iz diktata ocjenu jednaku cjelokupnoj ocjeni, a to nam govori da diktat ne služi samo u svrhu provjere ortografije, već nam mnogo više govori o sveukupnom usvajanju jezika koje može biti signifikantno mada je to prva godina učenja engleske grafije.

Diktat se najbolje podudara u ocjeni s Cloze testom — 13 ocjena iz diktata jednako je ocjenama iz tog testa, tako da s pravom pretpostavljamo da bi korelacija, da smo je izračunavali, bila vrlo visoka.

Rad sekcije za testiranje osmišljen je upravo zato da nastavnicima na svim nivoima obrazovanja pomogne u teškom poslu procjenjivanja znanja i vještina u stranom jeziku. Poslije svojedobne pretjeranosti s raznim vrstama testova potpuno je razumljivo da se mnogi nastavnici ustručavaju upotrijebiti test kao instrument za mjerenje znanja. Međutim, kako je vidljivo iz ankete, većina je nastavnika svjesna da jedino kombinacijom usmene i pismene

provjere znanja možemo doći do cilja. Pokušaj stvaranja standarda još je uvijek jedan od bitnih i neriješenih zadataka ove sekcije.

Da bismo saznali kako reagiraju učenici na provedbu integrativnih testova, proveli smo anketu u dva peti razreda u Zagrebu. Osvrnut ćemo se ovdje samo na kriterij težine, tj. iskazat ćemo koje su testove učenici smatrali najtežima.

Po težini izrade učenici su poredali testove ovako:

1. *Test funkcije u jeziku* Tim testom željela se ispitati gramatika i njezina funkcionalnost. Test je imao 15 zadataka. Svaki dijalog imao je 4 replike, od kojih je za dvije bio stimuliran slikom. Od 62 učenika 22 su se izjasnila da im je taj test bio najteži.
2. *Diktat* Diktat je sadržavao tekst od 47 frekventnih riječi, za koje se pretpostavljalo da bi ih učenik trebao svladati kao svoj aktivan vokabular. Od 62 učenika 21 je označio diktat kao drugi test po težini izrade.
3. *Cloze test* Test je imao 200 riječi, svaka sedma riječ bila je izostavljena. Služio je za ispitivanje čitanja s razumijevanjem. Od 62 učenika, 13 je Cloze test svrstalo na treće mjesto.
4. *Opis slika* Test je imao dvije slike, koje su učenici trebali opisati s najmanje tri potpuno točne rečenice. Od 62 učenika 6 je izjavilo da im je to bio najteži test.

Umjesto zaključka

Vjerujemo da će testiranje u nastavi izgubiti svoj negativni predznak te da će se nadopunjavati s usmenom provjerom znanja i tako pomoći i učeniku i nastavniku.

Nives Sironić-Bonefačić

PROCJENJIVANJE ZNANJA U SREDNJOJ ŠKOLI

Pronalaženje pouzdanih i objektivnih mjernih instrumenata u procjenjivanju znanja učenika u stranom jeziku problem je i u srednjoj školi. Postavlja se pitanje što mi kao nastavnici moramo ocijeniti i koji su ciljevi nastave jezika. Mislim da bismo trebali razlučiti dva stupnja obrazovanja